

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích**, se sídlem Na Sadech 26 - 27, České Budějovice, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 19. 8. 2009, č. j. 10 Ca 24/2008 – 127,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 19. 8. 2009, č. j. 10 Ca 24/2008 – 127, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností se žalobce P. Č. domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 19. 8. 2009, č. j. 10 Ca 24/2008 - 127, a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Českých Budějovicích (dále též „krajský soud“) usnesením ze dne 19. 8. 2009, č. j. 10 Ca 24/2008 - 127, zamítl žádost žalobce P. Č. ze dne 4. 2. 2009 o osvobození od soudních poplatků. Krajský soud při svém rozhodování vyšel z toho, že žalobce po podání žaloby na ochranu proti nečinnosti Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích (stran žádosti o poskytnutí informací) požádal dne 13. 2. 2008 o osvobození od soudních poplatků. Tato žádost byla usnesením krajského soudu ze dne 3. 3. 2008, č. j. 10 Ca 24/2008 – 15, zamítnuta a rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2008, č. j. 7 Ans 2/2008 – 33, byla zamítnuta i kasační stížnost žalobce směřující proti citovanému usnesení krajského soudu. Usnesením krajského soudu ze dne

28. 8. 2008, č. j. 10 Ca 24/2008 - 49, byla zamítnuta i další žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků ze dne 11. 8. 2008 a rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 12. 2008, č. j. 7 Ans 4/2008 – 66, byla rovněž zamítnuta kasační stížnost žalobce směřující proti uvedenému usnesení krajského soudu. Usnesením ze dne 21. 1. 2009 vyzval krajský soud žalobce, aby do 7 dnů od doručení tohoto usnesení zaplatil soudní poplatek za podanou žalobu ve výši 2000 Kč (toto usnesení bylo adresátovi doručeno dne 27. 1. 2009). Žalobce v podání ze dne 4. 2. 2009 opětovně požádal o osvobození od soudních poplatků. Na podporu své žádosti předložil krajskému soudu kopii oznámení Městského úřadu v Poličce ze dne 4. 5. 2007, že mu byl přiznán příspěvek na živobytí ve výši 3126 Kč měsíčně počínaje měsícem květnem 2007, kopii oznámení téhož úřadu ze dne 7. 1. 2008, že mu byla přiznána dávka doplatek na bydlení ve výši 2900 Kč měsíčně od ledna 2008 a posléze předložil i kopii potvrzení Městského úřadu v Poličce ze dne 28. 1. 2009 o poskytování dávky pomoci v hmotné nouzi - příspěvku na živobytí (toto potvrzení bylo vydáno pro zdravotnická zařízení, kterým se hradí regulační poplatky). Usnesením krajského soudu ze dne 11. 2. 2009, č. j. 10 Ca 24/2008 - 79, byla žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků ze dne 4. 2. 2009 zamítnuta. Rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2009, č. j. 7 Ans 1/2009 – 100, bylo toto usnesení krajského soudu zrušeno a věc vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení. Krajský soud si v tomto řízení nejprve ujasnil, že žaloba, kterou se žalobce domáhá ochrany proti nečinnosti, podléhá soudnímu poplatku ve výši 1000 Kč (položka 14a bod 2 písm. d/ zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů). V dalším řízení pak již musel vycházet pouze z písemností připojených žalobcem k žádosti ze dne 4. 2. 2009 (kopie oznámení Městského úřadu v Poličce ze dne 4. 5. 2007, že byl žalobci přiznán příspěvek na živobytí ve výši 3126 Kč měsíčně počínaje měsícem květnem 2007, kopie oznámení téhož úřadu ze dne 7. 1. 2008, že byl žalobci přiznán doplatek na bydlení ve výši 2900 Kč měsíčně od ledna 2008, kopie potvrzení Městského úřadu v Poličce ze dne 28. 1. 2009 o poskytování pomoci žalobci v hmotné nouzi - příspěvek na živobytí, byť vůbec nedokazuje konkrétní výši dávky (toto potvrzení bylo vydáno pro zdravotnická zařízení, kterým se hradí regulační poplatky). Nadto jsou i pochybnosti o aktuálnosti předložených kopií veřejných listin. Tento postup byl zvolen proto, že žalobce - přes rozsáhlé a podrobné poučení ze dne 14. 7. 2009 o optimálním postupu - nevyhověl krajskému soudu a nedodal mu vyplněný formulář vzor 060 o. s. ř., ani žádnou jinou listinu dokládající jeho nemajetnost a nemožnost opatřit si finanční prostředky jinak. Krajský soud z těchto skutečností dovodil, že ze žalobcem předložených, byť neaktuálních písemností, lze usuzovat jen na otázku dostatku prostředků, nikoliv však již na druhou podstatnou složku, kterou je možnost opatřit si prostředky vlastním přičiněním žadatele. Tento stav však nevznikl v důsledku nedostatečně aktivního postupu krajského soudu, ale proto, že žalobce v uvedeném směru neunesl své důkazní břemeno. Již tyto skutečnosti jsou samy o sobě důvodem pro to, aby žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků nebylo vyhověno. Jisté je jen to, že celková částka se kterou může žalobce disponovat činí, podle předložených kopií veřejných listin, minimálně částku kolem 6026 Kč. Přestože celkové disponibilní měsíční prostředky žalobce, které se pohybují v úrovni kolem 6000 Kč, nelze považovat za jednoznačně prokázané (nehledě na to, že v důsledku nečinnosti žalobce nemohly být ani posouzeny jeho možnosti opatřit si vlastním přičiněním jiné prostředky) nečiní výše soudního poplatku (1000 Kč) tak nepřiměřenou částku, aby ji nemohl žalobce uhradit. Žalobce tedy nesplnil svou zákonnou povinnost doložit, že nemá

dostatečné prostředky, a krajský soud proto nemohl vyhovět ani jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků.

Proti tomuto usnesení krajského soudu podal žalobce jako stěžovatel (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, kterou obsahově opřel o ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

Stěžovatel uvedl, že nesouhlasí s výkladem právních norem, který zaujal Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 20. 5. 2009, č. j. 7 Ans 1/2009 - 100. Nadále proto zastává právní názor, který shrnul v řízení před orgánem veřejné moci, jež je vedeno pod sp. zn. 10 Ca 49/2008. Krajský soud pak postupoval nesprávně, když zahájil čtvrté kolo řízení o soudních poplatcích, včetně požadavku na dokázání nemožnosti opatřit si finanční prostředky, v němž ho vyzýval k doložení nedostatku prostředků novým prohlášením na tiskopisu 060. Závěr krajského soudu je též vadný a nesmyslný, pokud v nevyčíslení výše dávek spatřuje nedostatečnost potvrzení ze dne 28. 1. 2009, i když toto potvrzení odkazuje implicitně na ona dvě rozhodnutí. Totéž platí o závěrech krajského soudu stran toho, že v důsledku neaktuálnosti veřejných listin neunesl důkazní břemeno. Nemůže také souhlasit se závěrem krajského soudu o disponibilních prostředcích, který je odtržen od sociální reality a od ustálené judikatury (sp. zn. 3 Aps 1/2009). Nelze také pominout to, že krajský soud mu v předchozích řízeních zakazoval alternativní způsob dokládání nedostatku prostředků a projevu vůle předkládáním listin v kanceláři soudu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení krajského soudu při vázanosti rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), a jelikož i sám shledal vady uvedené v § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž musel přihlédnout z úřední povinnosti, dospěl k závěru, že napadené usnesení krajského soudu je třeba zrušit, a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud především opět netrval, pokud jde o podmínky řízení o kasační stížnosti, na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí (usnesení), jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému. Trvání na těchto podmínkách, vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení, by vedlo k popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, dostupný na www.nssoud.cz).

Konstantní judikatura Ústavního soudu vyslovila závěr, že „rozhodnutí o tom, zda jsou splněny zákonem stanovené předpoklady pro přiznání osvobození od soudních poplatků, spadá výhradně do rozhodovací sféry obecných soudů a s ohledem na ústavně

zaručený princip nezávislosti soudů (čl. 82 Ústavy České republiky) Ústavnímu soudu nepřísluší přehodnocovat závěry, ke kterým obecný soud při zvažování důvodnosti uplatněného nároku dospěl. Přiznané osvobození od soudního poplatku navíc může být kdykoliv za řízení, případně i se zpětnou účinností odejmuto, pokud se prokáže, že poměry účastníka osvobození neodůvodňují nebo neodůvodňovaly (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2000, sp. zn. IV. ÚS 271/2000).

Nejvyšší správní soud proto opětovně zdůrazňuje, že musí trvat na svých závěrech, které vyslovil v této věci již v předchozích rozsudcích, a jež znovu opakuje pro větší instruktivnost a přehlednost.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je kromě jiného uvedeno, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků se ale, mimo ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., též aplikuje - za použití ustanovení § 64 s. ř. s. - i ustanovení § 138 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Podle tohoto zákonného ustanovení lze přiznat účastníku řízení osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka, a to zcela nebo zčásti. Žadatel je přitom povinen soudu prokázat věrohodným způsobem své majetkové a sociální poměry. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků pak soud přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem. Při hodnocení majetkových poměrů žadatele je třeba přihlédnout nejen k výši jeho příjmů a množství disponibilních finančních prostředků, ale též k jeho možnosti si tyto prostředky opatřit. Rozhodnutí o žádosti pak musí vždy vycházet z konkrétního posouzení naplnění výše uvedených podmínek a musí odpovídat tomu, aby žadateli nebylo jen pro jeho majetkové a sociální poměry znemožněno uplatňovat nebo bránit své právo. Osvobození od soudních poplatků je proto možno přiznat pouze osobě, která objektivně není schopna soudní poplatek zaplatit a nemá jinou možnost, jak se domoci svých práv než cestou soudního řízení. Vždy je však nutno přihlížet i ke konkrétním možnostem žadatele finanční prostředky si opatřit. Objektivní hlediska pro posuzování poměrů žadatele, resp. jejich tíživosti, v současné době nejsou v platném právu vyjádřeny. Soudy jsou proto nuceny překlenout tento nedostatek v každém konkrétním případě interpretací. Vyhodnocení všech okolností, které v této věci vypovídají o poměrech žadatele je tak věcí úvahy soudu a promítá se do závěru, zda je žadatel, s ohledem na své poměry, schopen zaplatit soudní poplatky. Jestliže mu to jeho poměry nedovolují, je soud povinen mu přiznat tomu odpovídající osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu nebo zčásti.

Předmětem napadeného usnesení krajského soudu je posouzení opodstatněnosti žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků ze dne 4. 2. 2009.

Z dikce ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. především vyplývá, že účastník může být osvobozen od soudních poplatků při splnění těchto tří předpokladů: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků.

Ve spise Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 10 Ca 24/2008 je založena stěžovatelova žaloba ze dne 13. 2. 2008 a žádost stěžovatele ze dne 4. 2. 2009 jako žalobce o osvobození od soudních poplatků (předpoklad a/). Ze stejného soudního spisu nevyplývá, že by žaloba stěžovatele byla zjevně neúspěšná (například opožděná), a je tedy splněn i předpoklad pod písmenem b). Při zkoumání existence předpokladu c) je potřebné nejprve zdůraznit, že účastníka „zatěžuje" jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Jinak řečeno, pokud chce být účastník ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků procesně úspěšný, musí nejen uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků, který dle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, ale současně musí i takové tvrzení řádně doložit.

Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudního poplatku neukládá krajskému soudu povinnost, aby sám za stěžovatele jako žalobce vyhledával skutečnosti, které by měly charakterizovat nedostatek stěžovatelových prostředků k uhrazení soudního poplatku. Krajský soud také nemůže presumovat finanční potíže stěžovatele, stejně jako existenci dluhů, byť by jinak tyto okolnosti mohly objektivně naplňovat podmínky k úplnému nebo částečnému osvobození od soudních poplatků. V tomto směru by proto ani námitka stěžovatele nemohla mít v řízení o kasační stížnosti naději na procesní úspěch.

Stěžovatel jako žalobce a současně i jako žadatel o osvobození od soudních poplatků - podle obsahu spisu - uvedl v žádosti ze dne 4. 2. 2009, že nemá prostředky k tomu, aby mohl dostát svým poplatkovým povinnostem, což dokládá listinami obsaženými již ve spise, včetně čestného prohlášení, a nyní listinami Městského úřadu v Poličce, které uložil u krajského soudu. Ve spise jsou poté založeny xerokopie oznámení Městského úřadu v Poličce ze dne 4. 5. 2007, č. j. 4961/2007/POL, o tom, že P. Č. byl přiznán příspěvek na živobytí ve výši 3126 Kč měsíčně počínaje květnem 2007, xerokopie oznámení téhož úřadu ze dne 7. 1. 2008, č. j. 73/2008/POL, že P. Č. byl přiznán doplatek na bydlení ve výši 2900 Kč měsíčně od ledna 2008 a xerokopie potvrzení o poskytnutí dávky pomoci v hmotné nouzi - příspěvku na živobytí Městského úřadu v Poličce ze dne 28. 1. 2009, č. j. 681/2009/POL, o tom, že P. Č. je od 28. 1. 2009 příjemcem příspěvku na živobytí (toto potvrzení bylo vydáno pro zdravotnická zařízení, kterým se hradí regulační poplatky a lze ho uplatnit pro uvedený účel po dobu 30 dnů od data jeho vydání).

Nejvyšší správní soud nemůže přisvědčit námitce stěžovatele, jenž nesouhlasí s výkladem právních norem, který zaujal kasační soud v rozsudku ze dne 20. 5. 2009, č. j. 7 Ans 1/2009 - 100, a že krajský soud postupoval nesprávně, když stěžovatele vyzýval k doložení nedostatku prostředků novým prohlášením na tiskopisu 060 o. s. ř. (zákonodárce jasně vyjadřuje zákonnou podmínku osvobození od soudních poplatků, kterou je jen nedostatek prostředků bez zvýraznění aktivní činnost žadatele).

Účelem osvobození od soudních poplatků je mimo jiné ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech bez vlastního zavinění zejména pro objektivní důvody (např. pracovní nezpůsobilost z důvodu zdravotního omezení, ztráta zaměstnání v důsledku propouštění zaměstnanců, apod.), před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Osvobození od soudních poplatků je proto možno přiznat pouze osobě, která objektivně není schopna soudní poplatek zaplatit a nemá jinou možnost, jak se domoci svých práv než cestou soudního řízení. Vždy je však nutno přihlížet i ke konkrétním možnostem žadatele finanční prostředky si opatřit. Tyto okolnosti musí soud rozhodující o žádosti o osvobození od soudních poplatků zkoumat v rámci celkových poměrů účastníka řízení, které odůvodňují úplné nebo částečné přiznání osvobození od soudních poplatků (§ 138 o. s. ř. za použití ustanovení § 64 s. ř. s.). Aktivita žadatele o osvobození od soudních poplatků a jeho možnost zvýšit si příjem vlastním přičiněním má tedy podstatný význam při rozhodování o uvedené žádosti. K prokázání takové aktivity byl stěžovatel vyzván dopisem krajského soudu ze dne 14. 7. 2009. Kasační soud proto obecně nemůže souhlasit s námitkou stěžovatele, že zákonodárce jasně vyjadřuje zákonnou podmínku osvobození od soudních poplatků tak, že rozhodující je jen nedostatek prostředků. Velmi důležitým a zcela běžným podkladem pro rozhodování o žádosti o osvobození od soudních poplatků je vyplněný a potvrzený vzor č. 060 o. s. ř. (Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech k žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce), který je instruktivním materiálem, v němž žadateli postačí jen vyplnit předepsané kolonky k jednotlivým otázkám, případně některé údaje nechat potvrdit a doložit potřebné přílohy. Krajský soud současně s poučením o optimálním postupu zaslal stěžovateli k vyplnění - současně s dopisem ze dne 14. 7. 2009 – formulář vzor 060 o. s. ř. Stěžovatel potvrdil přijetí formuláře dnem 27. 7. 2009, ale ve stanovené lhůtě 14 dnů tento formulář krajskému soudu nezaslal. Dopisem ze dne 27. 7. 2009 pak krajskému soudu sdělil, že formulář nevyplní a vyjádřil přesvědčení, že jediným vodítkem při posuzování žádosti o osvobození od soudního poplatku je otázka nedostatku prostředků, a nikoliv nemožnost opatřit si prostředky na vedení řízení. Krajský soud tak rozhodl jen na základě písemností Městského úřadu v Poličce (bez vzoru 060 o. s. ř.), aniž měl jakýkoliv jiný podklad o stěžovatelových poměrech osobních a rodinných, příjmech z pracovního - obdobného poměru, příjmech z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, příjmech z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti, o příjmech z hmotného a sociálního zabezpečení, dalších příjmech, o osobním majetku stěžovatele, případných výdělkových a majetkových poměrech manžela stěžovatele, o jeho závazcích a jiných okolnostech, které by mohly mít vliv na osvobození. Přitom obsahem tohoto vzoru nejsou jen čestná prohlášení žadatele o pravdivosti všeho, co je tam uvedeno. Tak např. k bodům II. a III., pokud je žadatel vyplňuje, je třeba i potvrzení zaměstnavatele, a k bodům IV. až VI. je třeba doložit přílohy, kterými jsou rozhodnutí daňová a rozhodnutí o přiznání dávky z hmotného a sociálního zabezpečení (právě ty byly v případě stěžovatele aktuální, neboť by tak byly odstraněny pochybnosti stran věrohodnosti předložených listin). Z výše uvedeného vyplývá, že krajský soud nepochybil, pokud stěžovateli zaslal k vyplnění zpětnému odevzdání vzor 060 o. s. ř., aby měl k dispozici aktuální údaje.

Stěžovatel v kasační stížnosti vznesl námitku, že jsou vadné závěry krajského soudu o neunesení důkazního břemene v důsledku neaktuálnosti veřejných listin a o

disponibilních prostředcích, který je navíc odtržen od sociální reality a od ustálené judikatury (sp. zn. 3 Aps 1/2009).

V tomto směru je třeba připomenout závěry vyslovené ve zrušovacím rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2009, č. j. 7 Ans 1/2009 - 100, v němž kasační soud obecně souhlasil se stěžovatelem v tom, že krajský soud věcně nevyhodnotil listiny vydané Městským úřadem v Poličce s přihlédnutím k vázanosti příspěvku na živobytí v částce 3126 Kč měsíčně na zabezpečení výživy a ostatních základních osobních potřeb stěžovatele a doplatku na bydlení v částce 2900 Kč měsíčně na použití k úhradě odůvodněných nákladů na bydlení stěžovatele (nikoliv tedy k úhradě soudního poplatku, jehož zaplacení si nelze z těchto prostředků ani představit, vzhledem k výši uvedených příjmů). Kasační soud uzavřel, že bez tohoto vyhodnocení by potom byla velmi problematická úvaha krajského soudu, že výše soudního poplatku 2000 Kč se nejeví natolik nepřiměřená ve srovnání s částkou, s níž může stěžovatel disponovat, aby ji nebylo možné v této jedné věci uhradit.

Krajský soud po zrušení usnesení ze dne 11. 2. 2009, č. j. 10 Ca 24/2008 - 79, rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2009, č. j. 7 Ans 1/2009 - 100, si v kasační stížností napadeném usnesení nejprve ujasnil, že žaloba, kterou se stěžovatel domáhá ochrany proti nečinnosti, podléhá soudnímu poplatku ve výši 1000 Kč (položka 14a bod 2 písm. d/ zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů). Aniž by ovšem provedl v uvedeném směru věcné vyhodnocení listin vydaných Městským úřadem v Poličce z hlediska vázanosti příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení, bez dalšího dovodil, že stěžovatel může na základě těchto listin disponovat s částkou kolem 6000 Kč měsíčně a že za tohoto stavu se nejeví výše soudního poplatku 1000 Kč natolik nepřiměřenou, aby ji stěžovatel nemohl zaplatit.

Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudního poplatku neukládá krajskému soudu povinnost, aby sám za stěžovatele jako žalobce vyhledával skutečnosti, které by měly charakterizovat nedostatek stěžovatelových prostředků k uhrazení soudního poplatku. To platí i pokud jde o dílčí závěr krajského soudu, že stěžovatel nedoložil nic, co by dokládalo vyloučení možnosti zvýšení příjmu vlastním přičiněním (např. z důvodů zdravotních či z důvodu jiných omezení). Právě stěžovatelem předložené listiny o přiznání dávek pomoci v hmotné nouzi naznačují možnosti získat v uvedeném směru jisté informace. Podle § 11 odst. 1 zákona č. 111/2006, Sb., o pomoci v hmotné nouzi, v platném znění (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“), při posuzování nároku na příspěvek na živobytí se zjišťuje, s výjimkami uvedenými v odstavcích 3 až 7, zda mají osoba a společně s ní posuzované osoby možnost zvýšit si příjem vlastním přičiněním. Jelikož stěžovateli byl přiznán jak příspěvek na živobytí, tak i doplatek na bydlení, ale z předložených xerokopií nelze seznat do jaké míry se zabýval správní orgán možnostmi zvýšit si příjem vlastním přičiněním, nebránilo nic krajskému soudu vyžádat si od Městského úřadu v Poličce, odboru sociálních věcí a zdravotnictví, příslušný spisový materiál a získat z něho informace o možnostech stěžovatele zvýšit si příjem vlastním přičiněním. Zde nejde o to, že krajský soud vyhledával za stěžovatele skutečnosti, které by měly charakterizovat nedostatek stěžovatelových prostředků k uhrazení soudního poplatku. V tomto případě jde pouze o ověřování toho, co stěžovatel sám předložil.

Nejvyšší správní soud proto z uvedených důvodů zrušil napadené usnesení krajského soudu (§ 103 odst. 1 písm. d/ s. ř. s.), a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

V dalším řízení bude na krajském soudu, aby se znovu zabýval všemi skutečnostmi a námitkami stěžovatele vyslovenými v žádosti o osvobození od soudních poplatků, ve smyslu odůvodnění tohoto rozsudku znovu zaslal stěžovateli k vyplnění vzor 060 o. s. ř., vyzval stěžovatele k aktualizaci příspěvku na živobytí, doplatku na bydlení, případně jiné dávky, ověřil tvrzení stěžovatele vyžádaným spisovým materiálem správního orgánu, který rozhodl o přiznání uvedených dávek, věcně vyhodnotil všechny získané důkazy z hlediska existence důvodů pro osvobození od soudních poplatků i listiny vydané Městským úřadem v Poličce či jiným správním orgánem z pohledu vázanosti příspěvku na živobytí k zabezpečení výživy stěžovatele a jeho základních osobních potřeb a doplatku na bydlení k úhradě odůvodněných nákladů na bydlení (nikoliv tedy k úhradě soudního poplatku), porovnal na jedné straně majetkové poměry dotyčného účastníka řízení, na druhé straně pak výši soudního poplatku se zřetelem na případné další náklady spojené s předmětným řízením před soudem, a podle výsledku a vyhodnocení zjištěných skutečností vydal rozhodnutí, které bude odpovídat zákonu.

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti rozsudkem bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. srpna 2010

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu